

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО
ФАКУЛЬТЕТ ТУРИЗМУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ**

Криштанович С. В.

**Лекція 7
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І
СПОРТУ
з навчальної дисципліни
„ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ОБСЛУГОВУВАННЯ І
СПОРТУ”
для студентів спеціальності 241 „Готельно-ресторанна справа”
рівня освіти – магістр**

“ЗАТВЕРДЖЕНО”
на засіданні кафедри економіки,
менеджменту
“31” серпня 2020 року № 1
Зав.каф _____ Н. Ф. Павленчик

© Криштанович С. В.

Державне управління у сфері фізичної культури і спорту

1. Державне регулювання у сфері фізичної культури і спорту.
2. Нормативно-правове забезпечення у сфері фізичної культури і спорту.
 - 2.1. Закон України «Про фізичну культуру і спорт»
 - 2.2. Господарський кодекс України.
 - 2.3. Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності».

1. Державне регулювання у сфері фізичної культури і спорту.

Закон України «Про фізичну культуру і спорт» визначає правові, соціальні, економічні та організаційні засади фізичної культури і спорту в Україні, участь державних органів, посадових осіб, а також підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності у зміцненні здоров'я громадян, досягненні високого рівня працездатності та довголіття засобами фізичної культури та спорту.

Верховна Рада України визначає державну політику та здійснює законодавче регулювання відносин у сфері фізичної культури та спорту, а також здійснює в межах своїх повноважень контроль за реалізацією державної програми розвитку цієї сфери та за виконанням законодавства про фізичну культуру та спорт.

Важливі функції у цій сфері виконує *Кабінет Міністрів України*, який визначає напрямки розвитку фізичної культури та спорту, спрямовує діяльність підпорядкованих йому органів на виконання ЗУ «Про фізичну культуру і спорт».

В Україні розроблена Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» (далі – Національна стратегія). На основі результатів аналізу світового досвіду та сучасного стану розвитку вітчизняної системи оздоровчої рухової активності Національна стратегія визначає мету та основні завдання, спрямовані на створення умов для підвищення рівня залучення населення до оздоровчої рухової активності, що сприятиме розв'язанню гуманітарних і соціально-

економічних проблем для особи, суспільства та держави.

Розроблення Національної стратегії базується на рекомендаціях Всесвітньої організації охорони здоров'я, Ради Європи, Європейського Союзу, нормах національного законодавства, відповідно до яких держава покликана забезпечити формування та реалізацію багатовекторної, комплексної політики заохочення громадян до оздоровчої рухової активності, що сприятиме зменшенню ризику виникнення неінфекційних захворювань – основної причини високих показників передчасної смертності в Україні.

Національна стратегія передбачає подальший розвиток і оптимізацію системи ідей та поглядів, визначених Національною доктриною розвитку фізичної культури і спорту.

Функції безпосереднього управління в галузі фізичної культури і спорту здійснює *Міністерство молоді та спорту України (є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади)*, яке забезпечує формування та реалізація державної політики у молодіжній сфері, сфері фізичної культури і спорту, участь у формуванні та реалізація в межах повноважень, передбачених законом, державної політики у сфері волонтерської діяльності.

Міністерство молоді та спорту України реалізує свої повноваження як безпосередньо, так і через управління, відділи з фізичної культури і спорту державних адміністрацій.

Основними завданнями Центральних органів виконавчої влади з фізичної культури і спорту є:

- участь у формуванні державної політики з питань фізичної культури і спорту та її реалізація;
- розроблення концепції, комплексних і цільових програм розвитку фізичної культури і спорту, прогнозування та забезпечення комплексного вирішення цих питань;
- здійснення державного нагляду та контролю в галузі фізичної культури і спорту, розвиток аматорського та професійного спорту;
- організація проведення фестивалів, конкурсів, спортивних змагань і

навчально-тренувальних зборів;

- здійснення заходів щодо виходу фізкультурно-оздоровчих і спортивних організацій України на міжнародну арену;
- підготовка та раціональне використання фізкультурних кадрів;
- пропаганда фізичної культури і спорту, олімпійського та параолімпійського руху тощо.

Державний комітет України за дорученням КМУ розробляє проекти законодавчих актів, у межах своєї компетенції організує та контролює виконання чинних нормативно-правових актів. *Рішення Державного комітету* з питань фізичної культури і спорту, прийняті в межах його компетенції, є обов'язковими до виконання центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами і організаціями незалежно від форм власності та громадянами.

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» (1997, № 24) визначає *повноваження органів місцевого самоврядування в галузі фізичної культури та спорту* відповідно до Конституції України, зокрема систему та гарантії місцевого самоврядування в Україні, засади організації та діяльності, правового статусу і відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

До повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать власні (самоврядні) повноваження: управління закладами фізкультури і спорту, оздоровчими закладами, молодіжними, підлітковими закладами за місцем проживання, організація їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення. Вони вирішують питання організації медичного обслуговування і харчування у закладах фізичної культури і спорту, створюють умови для занять фізичною культурою і спортом за місцем проживання населення та в місцях масового відпочинку; відповідно до законодавства реєструють статuti (положення) фізкультурно-оздоровчих закладів незалежно від форм власності.

Не допускається використання коштів Державного бюджету України та бюджетів місцевого самоврядування, а також позабюджетних коштів, передбачених на фізичну культуру та спорт, не за призначенням. На розвиток фізичної культури і

спорту підприємства, установи і організації спрямовують кошти в порядку, визначеному законодавством.

Місцеві ради запроваджують систему пільг і заохочень для підприємств, які спрямовують частину свого прибутку на розвиток фізичної культури і спорту, будівництво об'єктів фізкультури і спорту, організацію відпочинку. Відповідно до ЗУ «Про сприяння соціальному становленню і розвитку молоді України» (1993, N 16) учні, студенти, всі неповнолітні мають право на безкоштовне і пільгове користування об'єктами фізкультури і спорту.

2. Нормативно-правове забезпечення у сфері фізичної культури і спорту.

Законодавство України про фізичну культуру і спорт базується на Конституції України і складається з Закону України «Про фізичну культуру і спорт», Цивільного та Господарського кодексів України, Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності», відповідних міжнародних договорів України та інших нормативно-правових актів, що регулюють правовідносини у цій сфері (ст. 2).

2.1. Закон України «Про фізичну культуру і спорт»

Закон України «Про фізичну культуру і спорт» визначає загальні правові, організаційні, соціальні та економічні основи діяльності у сфері фізичної культури і спорту та регулює суспільні відносини у створенні умов для розвитку фізичної культури і спорту. Закон прийнято 18 червня 1999 року, N 770-XIV. Останні зміни та доповнення – 16.10.2020 року.

У Законі визначено основні терміни фізичної культури і спорту.

Фізична культура – діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на забезпечення рухової активності людей з метою їх гармонійного, передусім фізичного, розвитку та ведення здорового способу життя. Фізична культура має такі напрями: фізичне виховання різних груп населення, масовий спорт, фізкультурно-спортивна реабілітація.

Фізичне виховання різних груп населення – напрям фізичної культури, пов'язаний з процесом виховання особи, набуттям нею відповідних знань та умінь з

використання рухової активності для всебічного розвитку, оздоровлення та забезпечення готовності до професійної діяльності та активної участі в суспільному житті.

Спорт – діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на виявлення та уніфіковане порівняння досягнень людей у фізичній, інтелектуальній та іншій підготовленостях шляхом проведення спортивних змагань та відповідної підготовки до них. *Спорт має такі напрями:* дитячий спорт, дитячо-юнацький спорт, резервний спорт, спорт вищих досягнень, професійний спорт, спорт ветеранів, олімпійський спорт, неолімпійський спорт, службово-прикладний та військово-прикладний спорт, спорт інвалідів тощо;

Масовий спорт (спорт для всіх) – діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на забезпечення рухової активності людей під час їх дозвілля для зміцнення здоров'я.

Фізкультурно-спортивна реабілітація – система заходів, розроблених із застосуванням фізичних вправ для відновлення здоров'я особи та спрямованих на відновлення і компенсацію за допомогою занять фізичною культурою і спортом функціональних можливостей її організму для поліпшення фізичного і психологічного стану. Соціальна цінність спорту визначається його дійовим стимулюючим впливом на поширення фізичної культури серед різних верств населення.

Згідно ст. 3 громадяни мають право займатися фізичною культурою і спортом незалежно від ознак раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак. Це право забезпечується шляхом:

- вільного вибору видів спорту та фізкультурно-спортивних послуг;
- доступності та безпечності занять фізичною культурою і спортом;
- захисту прав та законних інтересів громадян;
- створення закладів фізичної культури і спорту;
- об'єднання громадян у громадські організації фізкультурно-спортивної спрямованості;

– здобуття спеціальної освіти та здійснення відповідної професійної діяльності.

Державна політика у сфері фізичної культури і спорту ґрунтується на певних засадах, а саме (ст.4):

– визнання фізичної культури і спорту як пріоритетного напрямку гуманітарної політики держави;

– визнання фізичної культури як важливого чинника всебічного розвитку особистості та формування здорового способу життя;

– визнання спорту як важливого чинника досягнення фізичної та духовної досконалості людини, формування патріотичних почуттів у громадян та позитивного міжнародного іміджу держави;

– забезпечення гуманістичної спрямованості та пріоритету загальнолюдських цінностей, справедливості, взаємної поваги та гендерної рівності;

– гарантування рівних прав та можливостей громадян у сфері фізичної культури і спорту;

– забезпечення безпеки життя та здоров'я осіб, які займаються фізичною культурою і спортом, учасників та глядачів спортивних і фізкультурно-оздоровчих заходів;

– сприяння безперервності та послідовності занять фізичною культурою і спортом громадян різних вікових груп;

– утвердження етичних та моральних цінностей фізичної культури і спорту;

– створення умов для соціального та правового захисту громадян у сфері фізичної культури і спорту;

– забезпечення підтримки громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості;

– забезпечення різноманітності, високої якості та доступності фізкультурно-спортивних послуг для громадян;

– забезпечення умов для підтримки напрямів фізичної культури і спорту;

– забезпечення доступу інвалідів до спортивних споруд;

– заохочення благодійної діяльності у сфері фізичної культури і спорту;

– орієнтування на сучасні міжнародні стандарти у сфері фізичної культури і

спорту, поєднання вітчизняних традицій і досягнень із світовим досвідом у цій сфері.

Традиційними актами, що регулюють фізкультурно-оздоровчі і спортивні відносини є Господарський кодекс України.

2.2. Господарський кодекс України.

Господарський кодекс України встановлює відповідно до Конституції України правові основи господарської діяльності (господарювання), які базуються на різноманітності суб'єктів господарювання різних форм власності. Господарський кодекс України був прийнятий 2003 році № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144.

Суб'єктами господарювання визнаються учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність господарських прав та обов'язків), мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством (ст. 55 ГК України).

Суб'єктами господарювання є:

1) **господарські організації** – юридичні особи, створені відповідно до Цивільного кодексу України, державні, комунальні та інші підприємства, створені відповідно до цього Кодексу, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку;

2) **громадяни України, іноземці та особи без громадянства**, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону як підприємці.

Серед організацій – суб'єктів господарювання можна виділити:

а) організації, які у вигляді професійного промислу виробляють і реалізують для суспільних (не власних) потреб продукцію, виконують роботи, надають послуги;

б) організації – споживачі результатів господарської діяльності;

в) організації, що здійснюють професійну управлінську діяльність в економіці.

2.3. Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності».

Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» прийнято 1 червня 2000 року, № 1775-III. Цей Закон визначає види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, порядок їх ліцензування, встановлює державний контроль у сфері ліцензування, відповідальність суб'єктів господарювання та органів ліцензування за порушення законодавства у сфері ліцензування.

Господарська діяльність – будь-яка діяльність, у тому числі підприємницька, юридичних осіб, а також фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язана з виробництвом (виготовленням) продукції, торгівлею, наданням послуг, виконанням робіт;

Ліцензіат – суб'єкт господарювання, який одержав ліцензію на провадження певного виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню;

Ліцензія – документ державного зразка, який засвідчує право ліцензіата на провадження зазначеного в ньому виду господарської діяльності протягом визначеного строку за умови виконання ліцензійних умов;

Ліцензійні умови – установлений з урахуванням вимог законів вичерпний перелік організаційних, кваліфікаційних та інших спеціальних вимог, обов'язкових для виконання при провадженні видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню;

Ліцензування – видача, переоформлення та анулювання ліцензій, видача дублікатів ліцензій, ведення ліцензійних справ та ліцензійних реєстрів, контроль за додержанням ліцензіатами ліцензійних умов, видача розпоряджень про усунення порушень ліцензійних умов, а також розпоряджень про усунення порушень законодавства у сфері ліцензування;

Відповідно до ст. 9 цього Закону ліцензуванню підлягають такі види господарської діяльності у сфері ФКіС:

- фізкультурно-оздоровча та спортивна діяльність;
- організація та проведення спортивних занять професіоналів та любителів

спорту;

– діяльність з підготовки спортсменів до змагань з різних видів спорту, визнаних в Україні.

Державні програми розвитку фізичної культури і спорту в Україні спрямовані на практичну реалізацію Закону України «Про фізичну культуру і спорт». Вони розкривають основні напрямки державної політики в галузі фізичної культури і спорту, визначають їх роль у житті суспільства, показують тенденції розвитку фізкультурно-спортивного руху та накреслюють практичні заходи щодо впровадження фізичної культури в побут громадян, а також основні засади організаційного, матеріально-технічного, кадрового, інформаційного та інших її забезпечень на певні етапи суспільного розвитку.

Державна цільова соціальна програма розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року охоплює комплексний підхід до вирішення проблеми здоров'я та фізичної активності населення. Реалізація Програми забезпечує умови для підвищення рівня охоплення населення руховою активністю, мотивації свідомого ставлення до власного здоров'я, поінформованості та обізнаності різних груп населення щодо формування здорового способу життя та профілактики негативних явищ серед дітей та молоді. Також створено умови для підготовки молоді до служби у Збройних Силах та інших військових формуваннях, правоохоронних органах, рятувальних та інших спеціальних службах. Окрім цього, реалізація Програми сприяє соціальній адаптації та реабілітації інвалідів і осіб з обмеженими фізичними можливостями, залученню дітей та молоді до занять у дитячо-юнацьких спортивних школах. Створено умови для розвитку резервного спорту та ефективного поповнення складу національних збірних команд, збереження провідних позицій українських спортсменів у міжнародних змаганнях різного рівня для піднесення авторитету держави у світовому спортивному співтоваристві.